

біології, зокрема її гілки ботаніки, Семена Мартиновича Гедзя, чим відроджено забуте ім'я, і на одну

«білу пляму» у вітчизняній біологічній науці і освіті стало менше.

Перелік посилань

Kuz', V. H., Kobernyk, O. M. & Torchyns'kyj, M. M. (upor.). (1995). Umans'kyj derzhavnyj pedahohichnyj instytut imeni P. H. Tychyny (1930–1995): buklet. Monastyrsche: Mriia. С. 29–37. (Pryrodnychyj fakul'tet, kafedra heohrafii i osnov sil's'kohospodars'koho vyrobnytstva).

Tovbis, V. N. (vidp. red.). (1980). Umans'kyj derzhavnyj pedahohichnyj instytut imeni P. H. Tychyny (1930–1980): buklet. Uman': Umans'ka mis'kdruckarnia. S. 11–12. (Fakul'tety instytutu. Pryrodnychyj fakul'tet. Kafedra khimii. Kafedra botaniky).

Umans'kyj derzhavnyj pedahohichnyj instytut imeni P. H. Tychyny. (1991). Ministerstvo narodnoi osvity URSR, m. Uman', Cherkas'koi oblasti. Sprava № 07–14. Osobovi spravy vykladachiv, scho maiut' vcheni stupeni i zvannia, zvil'nenykh u 1991 r. Arkhivnyj viddil Umans'koi mis'koi rady. F. 8., opys 2. 1991 r. spr. 400, ark. 1–133. (307 s.).

Vavilov, N. I. (1995). Dokumenty i fotografii. Sankt-Peterburg: Nauka. 166 s.

Vernadskii, V. I. (1988). Trudy po vseobshchei istorii nauki. 2-e izd. Moskva: Nauka. 336 S.

УДК 712.253

Картографування деревостану моносаду «Дубинка» Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України

Юрій О. Рум'янков

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України, м. Умань, Черкаської обл., Україна, e-mail: rumyankovy@ukr.net
ORCID ID0000-0002-6253-7618

Визначено територіальні межі історичної ділянки «Дубинка» Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, що є штучно створеним насадженням, локалізується на західному схилі р. Кам'янка та займає територію кварталів № 11, 12, 13, 16, 17 та 19. Виділено окрему територію дубового деревостану в кварталах № 12 та 16, площа якої чітко окреслена дорожно-алеєюною системою, що правомірно визначає її як моносад «Дубинка». Виконано розподіл території моносаду «Дубинка» на блоки та виділи під час проведення інвентаризації суцільним методом. Визначено, що головним принципом розподілу території деревостану моносаду «Дубинка» на окремі блоки є наявність існуючих дорожно-алеїної системи та ґрунтових стежок як прив'язки до границь розподілу. Границі виділів визначали залежно від можливості візуального підрахунку дерев у масиві. Виконано картографування локалізації дерев, де місце розміщення дерева визначалося за системою координат, в якій віссю ОХ були лінії поділу блоків масиву «Дубинка» на виділи, віссю ОУ — перпендикуляри до них. Створено карту паркового насадження «Дубинка» в масштабі 1:200 з нанесенням точок розміщення дерев, їх інвентаризаційного номера, реперних дерев, а також дерев іншої породи та дорожно-алеїної системи. Карта розміщена на чотирьох аркушах паперу формату А1, які легко з'єднуються між собою за допомогою номерних відміток — скріпок.

Ключові слова: *Quercus robur* L.; квартал; блок; виділ; суцільний метод підрахунку; карта.

Creating of mapping technologies of location trees of area «Dubinka» of National dendrological park «Sofiyivka» of the National academy of sciences of Ukraine

Yurij O. Romyankov

National dendrological park «Sofiyivka» of NAS of Ukraine, Uman, Cherkassy region, Ukraine, e-mail: rumyankovy@ukr.net

ORCID ID0000-0002-6253-7618

During inventory of park planting there is a need to distribute the area to separate parts for the convenience of fixing the biometric indices of each tree, its phyto-sanitary state and location when mapping. Our aim was to carry out the division of the area into blocks and sections for the complete accounting of the tree stand and mapping the localization of the trees of the monogarden «Dubinka» of the National dendrological park «Sofiyivka» of the National Academy of Sciences of Ukraine. Park plantation of *Quercus robur* L. is localised at the historic area «Dubinka» of «Sofiyivka». Historical information about the creation and boundaries of the areas of the dendrological park «Sofiyivka» is determined from the works «Guide de Sophiowka surnommé la merveille de l'Ukraine» (Themery, 1846), «Dendrological Park «Sofiyivka»» (Kosenko et al., 1996), «Sofievka Uman State Nature Reserve» (Lipa, 1948) and «State Reserve«Sofievka»» (Kosarevskii, 1951). In carrying out inventory works, we used methodological guidelines for conducting field works on forest inventory in the Polissya region of Ukraine (Storozhuk & Soderberh, 2006), methodological recommendations for inventory, taxing and monitoring of perennial plantations in historical parks of Ukraine (Kosenko et al., 2014). The main principle of the distribution of the territory of the park plantation to the blocks is the binding of the road system and the ground paths as the boundaries of distribution. Separation of the sections performed according to the possibility of visual counting of each tree. The tree rappers divide the area of the block by conditional lines on azimuth. We selected the tree rappers with special signs (alone standing tree, tree of another species, and tree with some sign or marker, such as a sheet of A4 paper). The localization of trees was determined by the coordinate system. A tree rapper was used to bind two coordinate systems of adjacent sections. Thus, the «Dubinka» terrain area, which is localized in 12 and 16 quarters, is divided into three blocks. Block number 1 is divided into three sections, block number 2 — for two, and block number 3 — for three. A detailed map of the «Dubinka» monogarden is made on a scale 1:200, where the road-alley system, the points of localization of trees, rappers and their inventory number are plotted. The card is placed on four sheets of A1 size paper, which can easily be connected with each other by means of number markers — clips.

Keywords: *Quercus robur* L.; quarter; bloc; section; continuous method of accounting; map.

Картографирование древостоя моносада «Дубинка» Национального дендрологического парка «Софиевка» НАН Украины

Юрий О. Румянков

Национальный дендрологический парк «Софиевка» НАН Украины, г. Умань, Черкасской обл., Украина, e-mail: rumyankovy@ukr.net

ORCID ID0000-0002-6253-7618

Определены территориальные границы исторического участка «Дубинка» Национального дендрологического парка «Софиевка» НАН Украины, которая является искусственно созданным насаждением, размещается на западном склоне р. Камянка и занимает территорию кварталов № 11, 12, 13, 16, 17 и 19. Выделено отдельную территорию насаждений с преобладанием дуба в 12 и 16 кварталах, площадь которой четко определяется дорожно-аллейной системой, что правомерно определяет её как моносад «Дубинка». Выполнено распределение территории моносада «Дубинка» на блоки и выделы. Определено, что главным принципом распределения территории древостоя моносада «Дубинка» на отдельные блоки является наличие существующих дорожно-аллейной системы и грунтовых троп как привязки к границам распределения. Границы выделов определяли в зависимости от возможности визуального подсчета деревьев в массиве. Выполнено картографирование локализации деревьев, где место размещения дерева определялось по системе координат, в которой осью ОХ были линии раздела блоков массива на выделы, осью ОУ — перпендикуляры к ним. Создана карта паркового насаждения «Дубинка» в масштабе 1:200 с нанесением точек размещения деревьев, их инвентаризационного номера, реперных деревьев, деревьев другой

породы и дорожно-аллейной системы. Карта размещена на четырех листах бумаги формата А1, которые легко соединяются между собой с помощью номерных отметок — скрепок.

Ключевые слова: *Quercus robur* L.; квартал; блок; выдел; сплошной метод учета; карта.

Вступ. Здійснення інвентаризації при проведенні обліку в лісових масивах вибіркоким методом досить виправдано (Vytsheha & Hrynyuk, 2008; Storozhuk & Soderberh, 2006; Kosenko et al., 2014). Однак при інвентаризації паркових насаджень виникає потреба розподілу площі на окремі частини для зручності фіксації біометричних показників кожного дерева, його фіто-санітарного стану та місця розміщення при картографуванні.

Тому нашою метою було виконання розподілу площі на блоки та виділи для суцільного обліку деревостану та картографування локалізації дерев ділянки «Дубинка» НДП «Софіївка» НАН України.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом нашого дослідження було паркове насадження *Quercus robur* L. на історичній ділянці «Дубинка» НДП «Софіївка» НАН України. Предметом дослідження були принципи розподілу площі деревостану на блоки та виділи при виконанні інвентаризації та спосіб фіксації просторового розміщення дерев при картографуванні паркового насадження «Дубинка».

Історичну довідку про створення та межі окремих ділянок насаджень дендропарку «Софіївка» отримано з робіт «Путівник по Софіївці» (Themery, 1846), «Дендрологічний парк «Софіївка» (Kosenko et al., 1996), «Софиевка: Уманский государственный заповедник» (Lipa, 1948) та «Государственный заповедник «Софиевка» (Kosarevskii, 1951). При виконанні інвентаризаційних робіт користувалися методичними вказівками до проведення польових робіт з інвентаризації лісів Поліського регіону України (Storozhuk & Soderberh, 2006), методичними рекомендаціями з інвентаризації, таксації та моніторингу багаторічних насаджень в історичних парках України (Kosenko et al., 2014).

Визначення локалізації дерева виконували за допомогою трьох інструментів: метрової мірної вилки з прямим кутом, крокви та двох кілочків. Місце розміщення дерева встановлювали за системою координат, де віссю ОХ були лінії поділу блоків масиву «Дубинка» на виділи, віссю ОУ — перпендикуляри до них. Відстані вимірювали метровою кроквою. Порядковий номер для дерева присвоювався послідовно за ступенем віддаленості від

першого реперного дерева по лінії ОХ та по перпендикулярній осі ОУ.

Результати досліджень та їх обговорення. За історичними даними масив «Дубинка» є штучно створеним насадженням, яке локалізується на західному схилі р. Кам'янка та займає в парку територію кварталів № 11, 12, 13, 16, 17 та 19. Ділянка Дубинка умовно поділяється на дві частини: одна з яких схил, що переважно зайнятий деревами *Carpinus betulus* L. та поодинокими старими деревами *Q. robur*, інша — плакор, у структурі котрого загалом переважає *Q. robur* з невеликим домішком інших порід (Kosarevskii, 1951; Kosenko et al., 1996; Lipa, 1948). Якщо врахувати, що на території плато доміантом є дуб, площа якого має чіткі межі, що окреслюються дорожно-алейною системою, було правомірно виокремити таку територію як моносад «Дубинка».

Місце розташування моносаду «Дубинка» це 12 та 16 квартали «Софіївки». Для зручності інвентаризації територію деревостану розділили на окремі блоки. Головним принципом розподілу території деревостану моносаду «Дубинка» на окремі блоки була наявність дорожно-алейної системи та ґрунтових стежок як прив'язки до границь розподілу території паркового насадження. Частина моносаду в 12 кварталі займає більшу площу ніж в 16-ому, тому ми розділили насадження 12 кварталу на два блоки. Площа насадження в кварталі № 16 є одним блоком (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл території моносаду «Дубинка»

Таким чином, насадження моносаду «Дубинка» розділено на три блоки, які в свою чергу були поділені на виділи. Виконуючи поділ на виділи керувалися

не принципами композиційних груп чи окремих фітоценозів, а за можливістю візуального підрахунку дерев в масиві. Зважаючи не це, ширина окремих виділів варіювала від 25 до 110 метрів.

Розподілу блоку № 1 на виділи передував аналіз деревостану та вибір потенційних реперних дерев, які б за визначеним азимутом розділяли площу блоку умовними лініями розмежування. Тобто лінія розділення розмежувала площу від першого реперного дерева за визначеним азимутом до іншого дерева — (це може бути окремо стояче дерево, дерево іншої породи, дерево з певною прикметою, або власноруч нами прикріпленою реперною міткою як, наприклад, аркуш паперу А4).

Розподіл блоку № 1. Перша лінія (Л1) розмежує насадження блоку № 1 на виділи № 1 та № 2 (рис. 2). Вона зорієнтована за азимутом 150° від першого реперного дерева Д1R1 до реперного дерева *Corylus colurna* L., що росте на галявині з китайською альтанкою. Перше реперне дерево Д1R1 було обране як таке, що міститься в основі кута, що створює загальна маса дерев. Кінець лінії Л1 веде до дерева *C. colurna*, яке було вибране як окремо стояче на галявині та проглядається крізь насадження по вільному для зору коридору.

Рис. 2. Розподіл блоку № 1 моносаду «Дубинка»

Отже, виділ № 1 розміщується з лівого боку лінії Л1. Виділ окреслюється лінією Л1 з заходу, дорожно-алеійною системою з півночі та сходу та галявиною з китайською альтанкою з півдня.

Локалізацію дерев визначали за системою координат, де точкою Д1R1 з координатами 0/0 було дерево Д1, яке є реперним деревом R1, точка 0/0 — початок відліку по системі координат, де вісь ОХ — лінія поділу на виділи, а вісь ОУ — перпендикуляр до цієї лінії.

Наприклад, запис Д26/10 читається як дерево з порядковим номером 2, що розташоване за 6 м по

осі ОХ від реперного дерева з координатами 0/0 та за 10 м по перпендикулярній осі ОУ.

Друга лінія Л2 розмежує насадження блоку № 1 на виділи № 2 та № 3. Вона спрямована за азимутом 150° від другого реперного дерева Д76R2 до куща *Corylus heterophilla* Fisch., що проглядається на галявині з китайською альтанкою (див. рис. 2.).

Друге реперне дерево Д76R2 було вибране як окремо стояче дерево виділу № 2 від якого лінія Л2 спрямована по ґрунтовій стежці в межах зорового коридору до куща *C. heterophilla*, який також відособлено росте на галявині з китайською альтанкою. Враховуючи місце положення в системі координат першого реперного дерева Д1R1 в точці 0/0 по лінії Л1, друге реперне дерево локалізується з правої сторони лінії Л1 виділу № 2 як Д76R2 з координатами 30/58. Слід зауважити, що точку другого реперного дерева з координатами 30/58 по лінії Л2 у системі координат виділу № 3 буде змінено на початкову точку з координатами 0/0. Таким чином, реперне дерево Д76R2 є прив'язкою двох систем координат: для однієї з яких віссю ОХ є лінія Л1 виділів № 1 та № 2, а для другої — віссю ОХ є лінія Л2 виділу № 3.

Отже, виділ № 2 блоку № 1 є прямокутною ділянкою, що локалізована на заході від лінії Л1. Виділ окреслюється лінією Л1 зі сходу та лінією Л2 із заходу, якою є ґрунтова алеійна стежка, дорожно-алеійною системою з півночі та галявиною з китайською альтанкою з півдня.

Виділ № 3 є трикутною ділянкою, яка локалізується на заході від лінії Л2. Виділ окреслюється лінією Л2 зі сходу, ґрунтовою алеєю із заходу, ґрунтовою алеійною стежкою із півдня та одним з кутів своїх трикутна ділянка зорієнтована на північ.

Розподіл блоку № 2. В блоці № 2 кварталу № 12 було вибране наступне реперне дерево Д209R3 з координатами 117/42 попередньої системи координат виділу № 3 блоку № 1 (рис. 3).

Третє реперне дерево вибране таким, що розміщене в кутовій точці клиновидної форми масиву насадження блоку № 2, та як дерево іншої породи, в нашому випадку це *Carpinus betulus*. Третє реперне дерево Д209R3 у новій системі координат блоку № 2 є початком відліку з координатами 0/0.

Третя лінія Л3 розмежує насадження блоку № 2 на два виділи, з лівої сторони виділ № 1, з правої — виділ № 2. Вона спрямована за азимутом 157° від третього реперного дерева Д209R3

з Північної сторони до дерева Д345R9 з Південної сторони блоку № 2. По лінії Л3 було створено проміжний ряд реперних дерев Д222R4, Д233R5, Д238R6, Д263R7, Д301R8 з умовою, щоб кожне наступне проміжне реперне дерево було розміщене у зоровому коридорі по лінії Л3 від дерева Д209R3 до дерева Д345R9. Для зручності виконання інвентаризаційних робіт на кожне проміжне реперне дерево було прикріплено реперну мітку.

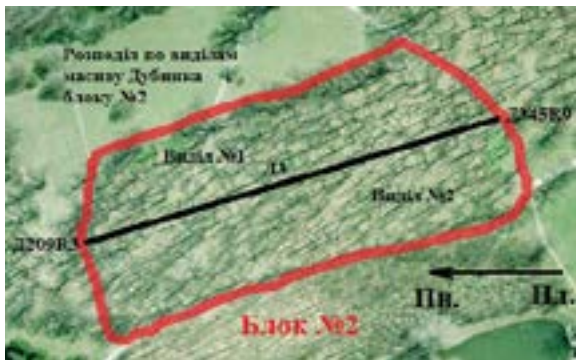

Рис. 3. Розподіл блоку № 2 моносаду «Дубинка»

Отже, виділ № 1 блоку № 2 за формою є витягнутою прямокутною ділянкою, яка локалізується зі сходу від лінії Л3. Виділ окреслюється лінією Л3 з заходу та галявиною з китайською альтанкою зі сходу, ґрунтовою стежкою з півночі, та другою ґрунтовою стежкою з півдня.

Виділ № 2 блоку № 2 за формою є витягнутою прямокутною ділянкою, яка локалізується з заходу від лінії Л3. Виділ окреслюється лінією Л3 зі сходу та дорожно-алеїною системою з заходу, ґрунтовою стежкою з півночі, та іншою ґрунтовою стежкою з півдня.

Розподіл блоку № 3. У блоці № 3 кварталу № 16 було вибрано наступне реперне дерево по лінії Л3 — Д500R10 з координатами 210/0 попередньої системи координат блоку № 2 (рис. 4).

Таким чином, дерево Д500R10 виконує функцію прив'язки двох систем координат, а саме блоку № 2 та № 3. Наступне реперне дерево Д501R11 було вибрано з розрахунку, щоб створена ними лінія розділу пролягала у зоровому коридорі та відтинала виділ № 1 від решти масиву блоку № 3. Реперне дерево Д501R11 розміщене по азимуту 300° від реперу Д500R10. Реперне дерево Д501R11 вибрано як відособлено розміщене та відділене від загального масиву дорожно-алеїною системою та високо зачищене від гілок. Репери Д500R10 та

Д501R11 створюють відрізок, який вже частково орієнтує лінію Л4, але початком відліку нової системи координат буде вважатися репер Д501R11 з координатами 0/0.

Четверта лінія (Л4) відмежовує виділ № 1 від масиву блоку № 3. Вона спрямована від реперного дерева Д501R11 відповідно за азимутом 60° назад до реперу Д500R10, який у новій системі координат міститься вже за координатами 50/0 (див. рис. 4).

Рис. 4. Розподіл блоку № 3 моносаду «Дубинка»

Наступний репер лінії Л4 — Д513R12 з координатами 104/0. Він проглядається в зоровому коридорі двох попередніх реперів. Кінцевим репером, який проглядається в зоровому коридорі лінії Л4, є дерево в сусідньому кварталі № 17 з прикріпленою нами власноруч реперною міткою.

Отже, виділ № 1 блоку № 3 за формою є трикутна ділянка, яка локалізується з півдня від лінії Л4. Виділ окреслюється лінією Л4 з півдня, дорожно-алеїною системою зі сходу, ґрунтовою стежкою, яка виходить на галявину з китайською альтанкою на заході, а його кутова сторона спрямована на північ.

Розподіл блоку № 3 в кварталі № 16 на виділи № 2 та № 3 розпочинали з визначенням лінії Л5, яка б поділяла залишкову територію на дві частини. Тому було вибрано два реперних дерева в північній та південній частині масиву, які створювали перпендикуляр до попередньої лінії Л4. Перше реперне дерево Д513R12 вибрано на лінії Л4 з виділу № 1 блоку № 3, координати якого 104/0. Дерево Д513R12 є прив'язкою до нової системи координат по лінії Л5, де цей репер став початком відліку з координатами 0/0. Друге реперне дерево Д693R13 по лінії Л5 на південному боці масиву

вільно проглядається у зоровому коридорі. Для кращої візуалізації реперного дерева Д693R13 до нього було прикріплено реперну мітку — аркуш паперу А4.

П'ята лінія (Л5) розмежовує насадження блоку № 3 на два виділи, з лівого боку виділ № 2, а з правого — виділ № 3. Вона зорієнтована азимутом 145° від реперу Д513R12 з координатами 0/0 до реперу Д693R13 з координатами 187/0 (див. рис. 4).

Отже, виділ № 2 блоку № 3 має форму витягнутої прямокутної ділянки, що розташована зі сходу від лінії Л5. Виділ окреслюється лінією Л5 з заходу, дорожно-алеєюною системою зі сходу, лінією Л4 з півночі, та асфальтованою дорогою з півдня.

Виділ № 3 блоку № 3 є прямокутником з двома нерівними сторонами, який локалізується з заходу від лінії Л5. Виділ окреслюється лінією Л5 зі сходу, ґрунтовою дорогою з заходу, лінією Л4 з півночі та асфальтованою дорогою з півдня.

Таким чином, територія масиву Дубинка, яка локалізується в 12 та 16 кварталах розділена на три блоки. Крім цього, кожен блок розділений на виділи. Блок № 1 розділений на три виділа, блок № 2 — на два, а блок № 3 — на три. Ці три блоки дубового деревостану ситуативно об'єднує між собою галявина з Китайською альтанкою, яку можна вважати центральною частиною масиву «Дубинка».

Визначення локалізації окремого дерева виконували наступним чином. Рухаючись від реперного дерева заданою лінією або віссю ОХ ми тримаємо приціл одною стороною мірної вилки на наступне реперне дерево. В якийсь момент часу ми перетинаємо прицілом другої сторони мірної вилки дерево на перпендикулярно розміщеній осі ОУ. Відмірюючи кроквою відстань від реперного дерева до точки

перетину, визначали відстань до дерева по осі ОХ. Встановлювали в цьому місці перший кілочок, фіксуючи цю точку системи координат. З цієї точки рухаючись перпендикулярно та відміряючи кроквою відстань до шуканого дерева, визначали відстань до дерева по осі ОУ. Визначивши координати точки в якому розміщене дерево, присвоювали для нього порядковий номер. Якщо по осі ОУ було розташоване не одне дерево, то нумерацію дерев виконували в міру віддалення кожного з них від осі ОХ.

Визначення наступних шуканих дерев продовжували з точки на осі ОХ, що була зафіксована першим кілочком. Прицільно відмірявши відстань на осі ОХ до іншого дерева (або групи дерев), що містяться на осі ОУ, фіксували нову точку другим кілочком. Після визначення відстані від другого кілочка до дерев на осі ОУ, продовжували визначення шуканих дерев з третьої точки на осі ОХ, зафіксованої першим кілочком. Другий кілочок при цьому виконує функцію якоря попередньої фіксованої точки. Отже, для того, щоб не втратити орієнтир при визначенні місця розташування дерев в системі координат, кожен попередній крок по осі ОХ завжди має бути зафіксованим одним із кілочків.

Висновок. Таким чином, територія насадження «Дубинка», яка локалізується в 12 та 16 кварталах розділена на три блоки. Блок № 1 розділений на три виділа, блок № 2 на два, а блок № 3 на три. Складено детальну карту паркового насадження «Дубинка» в масштабі 1:200, де нанесено дорожно-алеїну систему, точки локалізації дерев, реперів та їх інвентаризаційний номер. Карта розміщена на чотирьох аркушах паперу формату А1, які легко з'єднуються між собою за допомогою номерних відміток — скріпок.

Перелік посилань

- Kosarevskii, I. A. (1951). Gosudarstvennyi zapovednik «Sofievka». Kiev: Izd-vo Akademii arkhitektury USSR. 120 s. (in Russian).
- Kosenko, I. S., Hrabovyi, V. M. & Muzyka, H. I. (2014) Metodichni rekomendatsii z inventaryzatsii, taksatsii ta monitorynhu bahatorichnykh nasadzhen v istorychnykh parkakh Ukrainy. Uman: VPTs «Vizavi» (Vydavets «Sochinskyi»). (in Ukrainian).
- Kosenko, I. S., Khraban, H. Iu., Mitin V. V., & Harbuz V. F. (1996) Dendrolohichnyj park «Sofiivka». Kyiv: Naukova dumka. 186 s. (in Ukrainian).
- Lipa, A. L. (1948). Sofievka: Umanskii gosudarstvennyi zapovednik (1796–1946). Kiev: Izd-vo AN USSR. (in Russian).
- Storozhuk, V. F. & Soderberh, U. (2006). Metodichni vkazivky do provedennia pol'ovykh robot z inventaryzatsii lisiv Polis'koho rehionu Ukrainy, Irpin': Derzhkomlis Ukrainy. 74 s. (in Ukrainian).
- Themery, Th. (1846). Guide de Sophiowka surnommé la merveille de l'Ukraine. Jardin de la Couromme, situé

près d'Human, dans les colonies militaires. Odessa: A. Braun. 63 p. (in French).

Vytseha, R. R. & Hrynyk, H. H. (2008). National inventarisation of the forest in Finland, Sweden, Lithuania and Denmark. Scientific Bulletin of UNFU. Vol. 18. № 11. P. 43–47. (in Ukrainian).

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України у 2017 році (короткий огляд)

National dendrological park «Sofiyivka» of NAS of Ukraine (2017 brief review)

Національний дендрологічний парк «Софіївка» — видатний пам'ятник садово-паркового мистецтва світового значення кінця XVIII — початку XIX століть, пам'ятка паркобудування й архітектури України, занесений до Державного реєстру національного культурного надбання (схваленого рішенням Колегії Держкоммістобудування України 23.12.93 р. № 12 на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.92 р. № 466), музей природи і садово-паркового мистецтва. Колекції рослин Національного дендрологічного парку «Софіївка» розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.02.2004 № 73 внесені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Згідно з указом Президента України від 28.02.2004 № 249/2004 «Про надання дендрологічному парку «Софіївка» НАН України статусу національного» парк іменується Національний дендрологічний парк «Софіївка» Національної академії наук України. У 2005 році Постановою Президії НАН України від 06.04.2005 № 68 науковий статус «Софіївка» було підвищено до Науково-дослідного інституту НАН України.

Національний дендропарк «Софіївка» входить до складу Відділення загальної біології НАН України. Є одним з небагатьох у Правобережному Лісостепу України центром мобілізації та акліматизації рослинного різноманіття, навчально-виховною базою для студентів вузів, учнів спеціальних навчальних закладів і загальноосвітніх шкіл, а також провідною установою в галузі садово-паркового будівництва та туристичною установою.

Основні напрями діяльності дендропарку:

– дослідження, моніторинг, збереження та охорона рослинного світу Лісостепової зони України;

– інтродукція, акліматизація, біотехнологія, селекція та репродуктивна біологія рослин;
– садово-паркове та ландшафтне будівництво.

Співробітники дендропарку вивчають, аналізують та узагальнюють досягнення дендрології та садово-паркового мистецтва, визначають можливості їх використання в умовах дендропарку та інших парках України.

Структурними підрозділами дендропарку є наукові відділи:

1. Дендрології та паркобудівництва (з лабораторією ландшафтного дизайну та проектування, насінневою лабораторією та підрозділом дендрологів);

2. Генетики, селекції та репродуктивної біології рослин (з лабораторією захисту рослин і лабораторією мікроклонального розмноження рослин та дослідно-виробничим розсадником);

3. Трав'янистих рослин (з науковим гербарієм і підрозділом квітниківарів).

У 2017 році співробітники Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України працювали над виконанням чотирьох науково-дослідних тем (три з яких є фундаментальними, одна — прикладна). У процесі їх виконання отримано наступні найвагоміші результати:

За темою «Теоретичні та практичні засади формування і утримання монокультурних та тематичних садів»:

– На основі видових та сортових біологічних і морфологічних характеристик рослин доповнено концепцію створення «Саду бузку» в Національному дендрологічному парку «Софіївка» принципами поетапного формування кольорових модулів. Запроектовано функціональне розмежування цього